

лича на едно побѣдоносно борческо шедствие противъ всичко старо, отживѣло, рутинерно. И всички свои възгледи върху художествената литература Сл. изрази, освѣнъ съ своето поетично творчество, още и съ множество литературни студии и реферати, които съставятъ цѣненъ приносъ къмъ художествената ни и естетична критика.

Винаги азъ съмъ си прѣдставлялъ поезията на П. Сл. като готически храмъ на самотенъ планински хълмъ. И винаги, като Хайневия боръ, загърнатъ въ скръжъ и мъгла. Въ непристѣпното величие на своята самота жрецътъ на тоя храмъ, впилъ погледъ въ миналото, прозрѣлъ бъдещето, слага съ глухи удари длетото върху хладния мраморъ — дълбае и одухотворява образитъ на Фрина, Микель Анджели, Прометей, Нитче, Шелли, Бетховенъ и др. великани на духа; шлифова и реди въ китна огърлица грубитъ бисери на народната поезия, отъ които създава перла на народната ни пѣсень — „Коледари“; или пъкъ бавно и увѣрено, прѣзъ десетилѣтия, слага боитъ върху дивната си епическа картина „Кървава пѣсень“, която пропива съ тжгитъ на петьвѣковното робство на родния си край и озаря съ заритъ на неговото освобождение. . .

Послѣднитъ години на П. Сл. сѣкашъ подсказваха неговия близъкъ край. Като пѣтникъ, който се приготвя за дълъгъ пѣтъ, той употребѣи послѣднитъ си 1—2 години сѣкашъ за балансъ на своето творчество. Събра и издаде двѣтъ части на епическото си съчинение „Кървава пѣсень“, до тогава разпрѣснати по разни сборници и списания, и интензивно заработи да довърши и третата частъ, съ която тургаше вѣнецъ на цѣлото си творчество. Прѣди това той издаде и книгата „На острова на блаженитъ“, въ която между многото стихотворни бисери, изказа и своитъ възгледи върху литературата и живота ни и която книга, сѣкашъ пжтемъ вече, свръшва съ съ стихотворение, въ което се казва:

Зиналъ е гроба — за кого ли изровенъ ?
Бавно откъква се звона черковенъ —
Звъние и спре, като нѣщо възчаква,
Като мрътвеца и той да оплаква,
Зарадъ когото тѣпа се е сбрала
Тамо надъ гроба за сетня раздяла.
Гроба. И може би той да е моя.

Трагиченъ бѣ начинътъ, по който П. Сл. умрѣ. Трагиченъ за насъ, — но самиятъ той едва ли е мечталъ по-поетична смъртъ — далечъ отъ родния край и отъ пошлостта му, пѣещъ своята лебедова „Кървава пѣсень“, подъ хубавото небе на Италия, близо до живописното езеро Лаго ди Комо — на пѣтъ за Алпитъ. . . Че наистина П. Сл. е желалъ тази смъртъ, обиденъ въ послѣднитъ си дни отъ коравитъ нрави въ неговото отечество, свѣдочатъ слѣднитъ редове, написани сѣкашъ съ кръвъ отъ отпадналата му ржка и намѣрени слѣдъ смъртъта му:

Дано ми даде Богъ азъ тукъ да доживѣя
Послѣднитъ си дни, далечъ отъ родния край.
И никой моя гробъ кждѣ е да не знай.
Това е моята послѣдна земна воля.